

СИП ГЕРМАЙЗЕ.

Львів. Бібліотека
АН УРСР

М. Костомаров в світлі автобіографії.

В. Котельников, спадкоємець цінної автобіографії визначного нашого історика, видав її в цілому в московському видавництві „Задруга“ (Бібліотека мемуаров. Автобіографія Н. И. Костомарова, Москва, 1923). Ця автобіографія, як відомо, була опублікована раніше, але не одночасно, а в різних виданнях. В-перше її найбільша частина появилася в 1890 р. в збірнику „Литературное Наслѣдіе“, в 1910 р. один із її розділів появилася в „Вѣстник'у Европы“, тоді ж ще один новий розділ з автобіографії був уміщений в „Юбилейному Сборнику“ Літературного фонду, нарешті в 1917 р. в „Голосі Минушого“ побачив світ останній з ненадрукованих розділів автобіографії. В опублікованих по журналах та збірниках окремих уривках з автобіографії історика були пропущені де-які місця, особливо де давалося характеристики окремим ще живим особам. Тепер же В. Котельников опублікував усю автобіографію Костомарова без змін, в такому вигляді, в якому була вона записана дружиною покійного історика з його власних слів. До цієї автобіографії додані й спомини дружини Костомарова, що були видруковані в свій час у „Вѣстнику Европы“.

Автобіографія Костомарова видрукована в дуже обмеженому числі екземплярів (300 нумерованих екземплярів), але навіть і в такому числі ця книжка не дістала нормальних умов для свого розповсюдження, зважаючи на „несучасність“, де-яких поглядів Костомарова на громадські та національні з'явища. Все ж таки ми маємо тепер змогу, читаючи зібраний разом опис життя Костомарова, уявити собі духовну постать цього визначного ученого і діяча, що такий глибокий слід полишив і в нашій науці і на нашому громадському мисленню.

Покоління української інтелігенції, до якого належав Костомаров, надто цікавить нас, бо власне з нього починаємо ми історію української, як то кажуть „громадської“ думки. Це покоління в-перше, після літературно-романтичних, сантиментальних та сатиричних спроб, стає до утворення і громадської організації і власне громадської програми. Хай та програма була часто мрійницькою, утопічною, хай ґрунту не мала вона під собою, але з неї починаючи, виходять всі інші спроби політичного оформлення прагнень української інтелігенції та її громадської мислі.

В першу чергу повинна заінтересувати нас класова основа громадського мислення цього покоління, а тоді й класова його орієнтація. На покоління української інтелігенції, як і взагалі на українську інтелігенцію часів мало не до самої великої революції, дивляться у нас з двох цілком протилежних поглядів, але ці погляди об'єднуються однаковою відсутністю глибокого аналізу соціальних з'явищ.

Для одних „люди сорокових років“ і наступні діячі відродження українського народу—це носители демократичних ідей, це люди, зв'язані з народом, народніми масами, люди, що пройняті народними інтересами, живуть і працюють для них. З другого боку—приходиться зустрічатися, переважно в нашій публіцистиці останніх часів, з бажаннями так би мовити „на чисту воду вивести“ тих демократів, виявити їх справжнє гро-

Львівська державна
наукова бібліотека

Львів. Бібліотека
АН УРСР

1118